

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnistvo ne osira.

EDINOST

Oglasni in oznanila se računajo po 8 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javna zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate preema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V „Edinost“ je moči.

Položaj Trsta.

Nedavno smo priobčili nekatere podatke o izvozu in uvozu raznega blaga v Trst in iz njega. Iz teh podatkov se je lahko razvidelo, v kakšnem položaju se nahaja tržaško mesto nasproti Reki, Benetkam in Genovi. Že dlje časa piše se mnogo ob ekonomičnem in trgovinskem položaju našega mesta in nasvetujejo se razni načini, kako bi se Trstu dalo opomoči in spraviti to važno trgovinsko mesto zopet v njega prejšnjo veljavo.

Očividno je, da trgovina v Trstu leto za letom bolj propada ter se odvaja na druge poti. Statističnih podatkov tukaj ne bomo ponatisovali. Trgovina, ki se je nekdanj stekala v naše mesto, prijema druge poti.

N. pr. trgovina z dogami, suhim sadjem, slivami, petrolijem, rižem itd. obrnila se je večinoma na Reko, kjer sedaj lepo procvita. Reka si je pripravila čistilnice petroleja in riža, kakor tudi skladišča dog, s kojimi skoraj izključljivo trguje. Povzdigo trgovine na Reki je pa najbolj pospeševala in še dandanes pospešuje ogrska vlada, ki za njo jako skrbi ter jej dovoljuje znatnih letnih podpor. Ogrsko pomorsko brodarstvo društvo „Adrija“, čeprav se nikakor ne more meriti s tržaškim „Lloydom“, vendar učinja zadnjemu znatno konkurenco, a uživa lepo podporo od ogrske vlade. Skrb zadnje podpira pa nekoliko tudi ugodna geografska lega Reke. Ti okoliščini sti pomogli zadnje na noge in trgovina, koja bi se morala stekati v Trst, obrača se zmirom bolj na Reko.

Reka učinja tedaj Trstu vidno konkurenco. Kako bi se pa to dalo odpraviti ali vsaj omejiti? Bliža se z brzimi koraki za obe ti mesti važna doba, namreč: odprava proste luke. Obe mesti se skrbno pripravljata na ta resen čas, ko jim dosedanja predpravica poteče. Ako bi se tedaj nakrat obema tema mestoma od-

trgala državina podpora, koja uživati, brez dvojbe bil bi to za nji hud udarec; osobito bi pa ta zadel Trst, čigar geografska lega ni kaj ugodna, industrija pa popolnoma zanemarjena. Obema mestoma bode morala vlada po odpravi proste luke pripoznati nekatere predpravice, ter jim sploh pomagati, da se v njih trgovina in obrtnost razvije. Pri tem se bode pa morala vesti po pravilu, da se obema pristaniščema morajo dovoliti jednake pravice; država morala bode obema prisoditi enake koristi in enaka olajšanja.

Nedavno je uprav radi tega, ker se Reki gledè na inostransko blago in promet dovoljujejo nekatere pravice, kojih Trst nima, tržaška trgovska zbornica odposlala vladi spomenico, v kateri toži o tej nekorektnosti ter tirja tudi za Trst enacih predpravice in olajšanj.

Osobito bi morala vlada gledati na to, da Trst tesnejše zveže z notranjimi deželami. Reka ima sama na sebi ugodno zemeljsko lego ter je pri tem zvezana najkrajšim potem s sredino Avstrije in z vztokom; v tem je pa Trst obkrožen s hribovi in so njega železniške proge nedostatne, da bi mogle vsestranski ugoditi zahtevam trgovine. Reka mu v tem oziru lahko učinja konkurenco, kajti izvažanje in uvažanje robe iz nje in vanjo godi se krajšim potem ter je združeno z manjšimi troški. Tudi so propadanja trgovine v Trstu ne malo krive visoke tarife južne železnice in avstro-ogrškega Lloyda. Toliko prva, kakor drugi, sta zasebna podjetja, koja v prvej vrsti gledata na svoj večji dobiček in mastne dividende. Skrbeti bi morala vlada, da ta važna podjetja dobi v svoje roke ter na podlagi njih začne boljše notranjo gospodarsko politiko. Reče nam lahko kdo, da je vlada deloma že preskrbela Trst s krajšo hrpeljsko železnico. Ta pa je tako nedostatna, da nikakor ne more zadoščevati Trstu: pred vsem, ker je zgrajena, rekli bi, jako ne-

srečno in sploh ni za večji promet, pri tem pa so na njej vvedene iste vozne cene, kakor na južnej železnici. Nič ni Trstu toliko škodilo, nego nebrižnost državina, da ga dosedaj ni združila z notranjimi deželami po dobri železnici. Za Trst je sedaj prva stvar, da se zopet dotee, kar se je zamudilo. Po pravici torej priporoča omenjena spomenica trgovske zbornice zvezo istrskih železniških prog z Rudolfovo železnico in poudarja osobito zgradbo primerne tavriskke železnice. Konkurenca srednjih morskimi mest ni Trstu toliko nevarna, kakor konkurenca severnih primorskih tržišč. Trst mora napram prvim in zadnjim ostati nekako trgovinsko središče srednje Evrope. To pa ostane le, če zgradijo železnico čez Ture, koja bi najkrajšim potem vezala Trst s srednjo Evropo. To nikakor ni nemogoče. Ako je Avstrija za koristno spoznala arlberško železnico ter v to izdala ogromnega denarja, brez dvojbe bi bilo umestno in deželam avstrijskim v veliko korist, ako zgradi črto preko Tur, koja ne bi bila dražja ter bi osrednjo Avstrijo najkrajše vezala z vstokom, od koder se leto za letom več blaga uvažava v Evropo. Ako se čim preje na to ne bode mislilo, ves vshodnji promet preide polagoma v roke Benetkam in Genovi, čijih zveze z notranjo Evropo so najkrajše, od česar bode Avstriji prihajalo veliko škode.

Takšen je sedajni ekonomični položaj Trsta. Prihodnje leto odzame se prosta luka in Trst postane enak drugim mestom. Vlada sama bode menda čuvala, da se mu pomaga ter mu pripoznala več olajšav v carini in tarifah. Bolje bilo bi gotovo, da nam stalno pomaga z zgoraj nasvetovano železnico.

Kaj pa počenjajo v oči gled bližnje kritičke bodočnosti patres patriae pri tržaškem municipiju?

Veselé se in plešejo radosti, ako morejo uganjati protiavstrijsko politiko ter

zatirati podvržene jim Slovane. Gmotno blagostanje Trsta jim je toliko mari, kolikor lanski sneg!

L e v i n.

Občni zbor

možke podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu.

K temu občnemu zboru došlo je lepo število članov. Ob določeni uri odpre zborovanje podružnični predsednik, g. prof. M a t e M a n d i č, ter lepimi besedami pozdravi došle člane. Videčem pred sabo — rekel je gospod predsednik — same inteligentne in zavedne rodoljube, zdi se mi odveč, da bi ponatanéneje hotel označiti smoter naše družbe sv. Cirila in Metoda. Vzvišeni družbeni nameni so itak znani vsakemu zavednemu Slovincu. Tržaška podružnica je jedna najvažnejših, ne samo po številu svojih članov, ampak ker ima med vsemi narširši delokrog. V svojej upravi ima dvorazredno osnovno šolo in otroški vrt.

Delovanje podružnice razvidno je iz nje „poročila“. Storilo se je, kolikor je le bilo mogoče, kajti pomisliti je, da z širjenjem delokroga tudi stroški naraščajo. Do sedaj je podružnica mogla ustrezati danej obljudi, da namreč skrbi za polovico stroškov za otroški vrt; odkar pa se je odprla osnovna šola, in se s tem povišali stroški, jej to ni več mogoče. Pripomogla pa bode kolikor mogoče. Odstopajoči odbor dal je natisniti „poročilo“ in imenik, da ja razdeli mej člane in tako vzbudi intenzivnejše zanimanje za korist podružnice. Vsak član naj pazno prečita imenik in gleda naj, da pridobi podružnici vsaj jednega novega člana mej svojimi prijatelji, kar se gotovo vsakemu lahko posreči. Takim načinom bi se število članov brž podvojilo. Odstopajoči odbor ima zavest, da je po svojej moči storil svojo dožnost in tudi bodoči

Človek govori o prikaznih, o katerih ni ne duha ne sluha. O stvari se precej prepričamo, ako opazujemo človeka v mrzličnem stanu.

Iz navedenega se razvidi torej, da se duševno življenje vzbuja ali vsled vtisov, od zvanaj delujočih na nas, ali pa po vtisih, ki se vredijo v središčih. Ako so vtisi trajni, ali pa močni, ali pa da se ponavljajo, zamorejo probuditi v središčih tajne, silne, ali pa ponavljajoče se nasledke. Vsakako se nam na te načine prikaže nepravilno delovanje našega duha.

Mi pravimo tedaj, da človek trpi na duhu: da mu je duh bolan.

Dušnih bolezni imamo gotovo mnogo vrst. Francozki zdravnik Esquirol jih je razdelil v dva glavna dela, in sicer v one, ki nastanejo vsled vtisov, delujočih od zvanaj središč živcev in katere imenuje „iluzije“; in v take, katere nastanejo po razdraženju, ki se vzbudi samo ob sebi v središčih; to vrsto bolezni imenuje on „halucinacije“. Mi hočemo pridržati ta dva imena, kakoršna sta, in se obrnemo do opazovanja teh dveh duševnih bolezni; in sicer prvič na „iluzije“ in ako se nam bode kasneje prilika ponudila, na halucinacije. (Dalje prih.)

PODLISTEK.

Predavanje v Puljskej čitalnici.

(Dalje.)

Preidem torej pred glavnim delom na ta posel. Vse dušno delovanje je navezano na mrežo živcev, ki se skuplja v možganih in hrbtišču ali križu.

Kar se tiče omenjene mreže, je treba omeniti, da se razkroja v dva poglavita dela, izmed katerih obstoji eden iz živčevih žilic, drugi pa iz živčevih napuhkov ali celic.

Žilice se v obče razprostirajo po površju života, se združujejo v nitih in kitah in se razcepijo potem v možganih in križnem mozgu. Živčevi napuhki imajo pa svoj sedež večinoma v možganih in hrbtiščnem mozgu. Možgane in križni mozeg moramo torej smatrati kot središča živčnega delovanja.

Razvun teh živcev imamo pa še eno vrsto živcev, ki so od prejšnjih neodvisni in kateri se združujejo v tako zvanem „nervus simpaticus“. Ta vrsta živcev dela sama za-se pri prebavljanju, razkrojenju jedi v želodecu itd. Zaradi te neodvisnosti

ne občutimo v pravilnem stanju prebavljanja jedi, pretakanja krvi in drugih enacih prikazni, ki se dogajajo v želodecu. Za nas sti posebne važnosti omenjeni dve središči, t. j. možgani in mozeg v križu. Iz njih gredo torej živci na razne strani života in moremo si jih misliti napete — denimo: med roko, ali drugim delom telesa in središčem — tako, kakor so napete strune na glasovirju med prvim in zadnjim koncem bobnišča.

Recimo, da opazujemo en tak živec med mazincem in središčem, in da se razinec dotakne katere stvari. Precej potem vzpoznamo se zavestjo, kaj se je godilo.

Mi vemo, da smo se z mazincem dotaknili stvari, duh naš nas je na to opozoril; hitro se je vzbudila v nas ta zavest. Novejša preiskovanja so pokazala, da znaša hitrost prehoda od dotike do zavesti čez 61 metrov na sekundo.

Kako se je pa vzbudila naša zavest pri tem slučaju? Nekateri pravijo vsled vzbujene električne sile, drugi pa govore, da je ta prikazen naravska, tretji pa pripisujejo stvar O n e m u, ki je pač vedel, kako in zakaj je človeka vstvaril. — Psihologi nam torej natančnega ne vedo povedati. — Resnica je, da so vzdraženja

živcev spremljena od električnega toka; ali pa je ta tok vzbudil sam kot tak prebavljanje občutljenja od prsta do možgan, ali pa, da se je vzbudil vsled dotike s prstom ob stvar in le spremljal prevajenja živcev, tega pač ni moči dognati.

Komu bi se dala prednost v prenašanju zvanaj vtisov do našega duha: ali električnemu toku, ali pa živcem kot takim, nas pač tukej ne briga. Nam je zadosti, da vemo, da se zvanaj vtisi prenašajo do možganov, da tukaj vzbudijo našo zavest, s katero v duhu spoznavamo, kaj se zvanaj nas godi in potem vrvnemo naš zadržaj nasproti zvanajnemu svetu.

Pripetiti se pa tudi zamore, da človeka duh počne delovati na zvanaj, čeprav ni prišel k temu vzrok od zvanaj. Nagib pri tacih slučajih tiči torej v središčih samih. Taka opazovanja se ponudijo na primer, ako se v možganih kak eksudat napravi, ali pa da se kaka krvna žilica razpoči in se kri mej možgane razlije. Eksudat ali kri pritiskata na možgane in vzbudita po duhu zavest, kakor bi prihajal vzrok vzdraženja živcev od zvanaj.

Vzroka v zvanajnem svetu pa pri tacem slučaju ni bilo, kakor sem omenil; duh pa si ga vstvarja po svojej mogočosti.

odbor bo moral po tej poti nadaljevati. Zaključujoč svoj nagovor zahvali se gosp. predsednik došlim članom za obilo udeležbo in predstavi zboru vladnega poverjenika, gospoda svetnika Vidica, katerega navzoči primerno pozdravijo.

Na to prečita tajnik, g. L. Furlani podružnično poročilo, katero slove:

Dne 7. aprila 1889. izvoljeno načelnitvo dobilo je od slavnega vodstva družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani dovoljenje, storiti potrebne korake, da se začetkom šolskega leta 1889-90 odpre drugi razred slovenske osnovne šole, katero vzdržuje družba pri sv. Jakobu v Trstu. V ulici Giuliani v isti hiši, kjer je prvi razred in otroški vrt, dobilo je načelnitvo tudi za drugi razred prostor, kateri je bilo potreba v ta namen popolnoma prezidati in popraviti, ter ga prestrojiti v šolsko sobo, kakeršno zahteva šolska postava. Pri tem delu potrebovalo je načelnitvo pomoči strokovnjaka inženirja, ki nam je izdelal načrt o prezidanju, kateri je bilo treba predložiti stavbinskemu uradu v potrjenje. To nalogo je radovoljno prevzel g. M. V. Živic, ter on tudi vodil in nadzoroval delo, katero je bilo o pravem času dovršeno. Rodoljubnemu gospodu bodi tukaj hvala izrečena na njegovej požrtvovalnosti in njegovej naklonjenosti do podružnice, katerej ni še nikdar odtegnil svoje pomoči, kadar jej je bilo treba!

Ko je bilo stanovanje v redu in dovoljeno odpreti drugi razred osnovne šole, imenovalo je slavno vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani gospodičino Josipino Delkin kot drugo učiteljico na svojem zavodu pri sv. Jakobu. Tako so bile vse priprave še o pravem času končane in naša devorazrednica se je odprla točno z začetkom tekočega šolskega leta, kakor vse druge državne in mestne šole v Trstu.

Od marca m. 1889 l. poučuje na naši šoli g. Mihael Kamuščič, katerega je slavno vodstvo imenovalo voditeljem svojega zavoda. Z njegovim imenovanjem bilo je konec homatijam, ki so poprej ovirale razvoj in napredek komaj odprtega učilišča. Prvi razred obiskovalo je 69 otrok. Kljub temu, da se je v preteklem šolskem letu vsled raznih zaprek, ki so se stavile rodoljubnemu podjetju družbe sv. Cirila in Metoda od vseh strani na pot, štirikrat menjal učitelj, dosegel je sedanjí voditelj vendar poljen uspeh. O tem se je lahko prepričal vsakdo na izpitu koncem šolskega leta 28. julija 1889. Vsi učenci so dobro odgovarjali na stavljená jim vprašanja in skazali se zrele, prestopiti v drugi razred. K izpitu je prišel tudi član vodstva iz Ljubljane g. Ivan Hribar ter izrekel svoje priznanje g. učitelju na doseženem uspehu. Zadovoljni so bili z uspehom I. razreda slovenske osnovne šole tudi vsi roditelji naših šolarčkov, ki so se vdeležili javnega izpita ter v srcu blagoslovljali družbo sv. Cirila in Metoda, ki nam je osnovalo slovensko šolo v Trstu! Najpridnejšim 15 učencem prinesel je g. Ivan Hribar molitvene bukvice v dar, drugim pa svetih podob. Istega dne sklenjeno je bilo tudi šolsko leto na otroškem vrtu z javnim izpitom, ki nam je zopet dokazal, koliko lepega in koristnega se nauče nežni otroci pod uzornim vodstvom gospodične Michelli-jeve. O tem zavodu se je letos sam ces. kr. šolski nadzornik izrekel, da je ezoren in da se da meriti z vsakim drugim v Trstu. God sv. Cirila in Metoda dne 5. julija praznovala je naša šola s sveto mašo in malo zabavo v šoli, kjer je slavni odbor ženske podružnice obdaroval otroke s sladčicami.

Začetkom tekočega šolskega leta razširila se je enorazrednica v dvorazrednico. Poučevanje na šoli in v zabavišču vrši se redno in vspeh na društvenih zavodih kaže se letos še večji, nego je bil lansko leto. Otroški vrt obiskuje letos 52 otrok in sicer 28 dečkov in 24 deklic. Od teh plačuje 16 otrok po 50 novčičev, 19 po 30

novčičev učnine na mesec, 17 otrok ubožnih roditeljev je učnine prostih. Učiteljica-voditeljica na otroškem vrtu je g.čna Justina Michelli.

V I. razred osnovne šole vpisalo se je letos 83 otrok in sicer 49 dečkov in 34 deklic; od teh je 1 deček izostal, 3 deklice so pa umrle. V I. razredu poučuje vse predmete učiteljica g.čna Josipina Delkin, ki uči v drugem razredu tudi ročna dela.

V II. razred se je vpisalo 61 otrok in sicer 35 dečkov in 26 deklic. Od vseh vpisanih učencev izostal je 1, vsi drugi obiskujejo šolo. Na tem razredu poučuje učitelj-voditelj g. Mihael Kamuščič. Verstvo poučuje na obeh razredih častiti gospod Bernard Sever, katerega je imenoval prečastiti škofovski ordinarijat tudi verskim nadzornikom zabavišča in osnovne šole družbe sv. Cirila in Metoda.

Prvomestnik gosp. prof. Mate Mandić je ob enm podružnični nadzornik družbenih zavodov.

Vlada nadzoruje naš zavod po c. kr. šolskem nadzorniku g. prof. H. Zavagnj.

Ker šolski zakon zahteva, da se vpelje že v drugem razredu poučevanje drugega deželnega jezika, sklenilo je načelnitvo, da se ima poučevati na družbeni šoli nemščina kot predmet, da se tako zadosti postavi.

Septembra meseca poslana je bila na c. kr. deželni šolski svet prošnja, podpisana od očetov naših šolarčkov, da prevzame slavni mestni magistrat, ali pa država šolo družbe sv. Cirila in Metoda v svojo upravo. Ker se pa to, kakor nas skušnija uči, ne zgodi še tako kmalo, morala bode družba še nekoliko let vzdrževati ta učni zavod ob svojih troških. Da bi v to svrhu nabrali potrebnega denarja, priredili sti ženska in možka podružnica s sodelovanjem drugih slovanskih društev dne 7. julija na vrtu gostilne „Mondo Nuovo“ veliko veselico, ki je donesla družbi lepega dobička.

Dovoljeno naj nam bode omeniti na tem mestu božičnice, prekrasnega praznika, kateri je mladini otroškega zabavišča in naše šole pripravila vrla naša posestrina, ženska podružnica dne 23. decembra 1889 l. V to svrhu je bilo nabrano toliko darov, da je moglo načelnitvo ženske podružnice obdarovati vse otroke z obleko in sladčicami. O tej izredni slavnosti poročalo bode pa žensko načelnitvo samo svojim uđinjam, mi je le omenjamo zaradi celotnega pregleda delovanja naše šolske družbe v Trstu.

Iz navedenega je razvidno, da se delovanje družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu še dalje bolj širi in da leto za letom rastejo troški za družbena učilišča. Da bi članom naše podružnice tem jasneje pokazali pomen naše šolske družbe za Slovence in še posebno za nas Tržačane, sklenilo je odstopajoče načelnitvo, dati vsakemu kratko tiskano poročilo o delovanju te prekornostne družbe v preteklem letu, da se vsakdo prepriča v kako blago in vzvišeno svrhu je prinašal svoje doneške. Želelo je tudi s tem pridobiti družbi novih prijateljev in podpornikov. Imenik naših članov je še majhen; mnogo mnogo je še v Trstu Slovencev, ki bi lahko žrtvovali vsak po en goldinar na leto za našo družbo, ako bi je kdo opozoril na njo ter jim razložil nje sveti namen.

S tem poročilom Vam dajemo sredstvo v roko, da storite kaj v to svrhu, da pridobite vse Vaše prijatelje in znance za našo družbo; siromak in bogataš žrtvujta po svojej moči za sveto našo stvar. Samo tako bomo mogli uspešno delovati ter ustvariti našemu narodu slovenske šole, katere mu sedaj kratijo naši nasprotniki, naj se že zovejo, kakor jim drago.

Delajmo vsi, žrtvujmo vsi kolikor moremo v ta namen, ker samo to nas reši. Naše geslo bodi:

Pomagaj si sam in Bog ti pomore!

Poročilo to je zbor jednoglasno odobril. Blagajnik g. J. Gorup poroča o denarnem stanju podružnice. Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da je podružnica glede števila udov in nabrane šolnine mimo prejšnjih let napredovala, le gtede darov je nekoliko nazadovala. Letni račun za dobo od 1. aprila do 31. marca kaže: Dohodkov je bilo 1.949 gl. 79 kr.; stroškov pa 1.843 gl. 93 kr. Ostane koncem l. 1889. v blagajni 105 gl. 86 kr.

Proračun za leto 1890. kaže, da bode podružnica potrebovala 2.882 gl. 32 kr. G. blagajnik opomni, da je sestavil proračun na temelju podatkov zadnjih dveh let, Gosp. prof. Mandić pa še pripomni, da se je pri sestavi proračuna računalo nekoliko pesimistiški, da ne bi bili pozneje neprijetno iznenadeni, kar se prav lahko zgodi, ako je sestavljalatelj proračuna v svojih kalkulacijah presangviničen.

Račun in proračun se potem jednoglasno odobrita.

Pregledovalca računov gg. I. K— in Kalister poročata, da sta našla vse račune v narlepšem redu, kar zbor zadovoljstvom naznanje vzame.

Ob točki „razni predlogi“ vršil se je daljši razgovor. Tajnik Furlani izraža svoje menenje, kako bi se dalo med nižjim stanom nabirati podporne ude z letnim doneskom 10 krajcarjev. Meni namreč, da bi se v „delalskem podpornem društvu“ napravila v ta namen posebna pušica; odbor tega društva pa naj bi na društvenike vplival, da podprejo podružnico z rečenim, nizko odmerjenim darom, kateri bi pa vsled množice članov narastel do lepe, zdatne svote. Temu predlogu pridoda še gosp. A. Truden, da naj bi se po vseh lokalih, v katere zahajajo Slovani, napravile take pušice. Glede javnih lokalov opozori gosp. predsednik, da je treba v to popred prositi dovoljenja slavne policijske direkcije, čemur pritrdi navzoči gosp. vladni poverjenik. Po kratkej opazki člana d.ra Rybaša sklene se, prepustiti novemu odboru, da se obrne do odborov družih slovanskih društev s prošnjo, da pri občnih zborih dotičnih društev vplivajo na svoje društveniki v korist podružnice sv. Cirila in Metoda. Gosp. predsednik prof. Mandić, ki je zajedno predsednik „delalskega podpornega društva“, obljubi takoj, po svojej moči na to delati, da se bode ugodilo želji današnjega podružničnega občnega zbora.

Učitelj-voditelj društvene osnovne šole, gosp. Mihael Kamuščič, prosi, da bi se določila primerna svota za šolsko knjižnico, katera bi bila zelo potrebna, da se bode moglo dajati odraslejšim otrokom primernega berila. Zajedno naj bi se naprosilo posamične rodoljube, da podare kako knjigo v ta namen. Predsednik podpira II. del predloga, prvega pa odklanja. Odbor pritrdi menenju gosp. predsednika. Gosp. Truden izjavi takoj, da hoče darovati več knjig; istotako urednika „Naše Sloge“ in „Edinosti“. Zbor se zahvaljuje na teh obljubah glasnimi živio-klici.

Učitelj-voditelj meni, da je vsakako na to gledati, da bode bodoči III. razred osnovne šole skupno v jednem poslopju s prvimi dvema razredi. Gosp. Mandić predlaga, da se želja ta zabeleži v zapisniku ter da se prihodnjemu odboru prepusti, da v tem pogledu potrebno vkrene.

Po tem razgovoru prišla je na vrsto volitev novega odbora. Gosp. Truden predlaga, da se z aklamacijo prejšni odbor zopet voli. Živahno odobravanje čulo se je po vsej dvorani. Bil je torej zopet izbran stari odbor; samo gosp. K— je izjavil, da ne more več prevzeti naloge pregledovalca računov. Na njega mesto voljen je bil soglasno gospod Cotič.

S tem je bil završen dnevni red občnega zbora. V svojem zaključnem govoru obljubila gosp. predsednik, prof. Mandić, v svojem in celega odbora imenu, da se bode tudi v bodoče kolikor-moči delovalo v prosep podružnice. Prosi pa vse člane, da tudi oni store svojo dolžnost,

kajti krivično je menenje, da je le odboru dolžnost delovati. Odbor je izvršilen organ društva, iz česar sledi, da, čim delavnejši in zavednejši so člani društva, tem pridnejši je njega odbor, ker ga v to moralno prisilijo uprav delalni člani.

Zaključnemu temu govoru pritrjevali so zbrani gospodje prav živahno. Tudi mi menimo, da je perspektiva podružnice v bodočnost — z ozirom na soglasje, pri tem občnem zboru dokumentovano, in z ozirom na pokazano živo zanimanje za krasne društvene namene — nadobudilna. Bog blagoslovi naše delo! —t—.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Proračun za tekoče leto 1890 je sestavljen tako-le: Dohodkov bode 547 milijonov 368.704; vkupnih stroškov pa 545.771.700 goldinarjev, ostalo bode tedaj 1.597.004 gl. Poročilo računskega odseka z veseljem omenja, da se v Avstriji bližamo ravnotežju ter povdarja potrebo, da se prevrede neposredni davki ter odobrava dotično vladno predlogo. Kader se bode davčni sistem preuredil, mislilo se bode tudi na vravnanje vrednote. Ni nam treba omenjati, da tudi na Dunaju ni vse zlato, kar se svetli. —

Z izjavo škofov v šolskej komisije gospodske zbornice se bavijo listi vseh strank. Važnost teh zahtev je tem večja, ker je prepričanje obče, da bodo uplivala na razmere v dosedanjej večini državnega zbora — ali pa celo prouzročila skorejšni propad te večine. Praška „Politik“ se sicer tolaži, da momentanno vse pri starem ostane — vsaj do jeseni, kajti list ta ne smatra izjave škofov skeijskim programom, ali celo kot ultimatum do vlade. „Politik“ namreč piše: Izjava je mnogo razsežnejša, nego je bil Liechtensteinov šolski predlog. Ako pa ta-le poslednji pri ugodnejših parlamentarnih odnošajih ni mogel postati zakon in ako pomislimo, da bi se mogle zahteve škofov vresničiti le po radikalnej spremembi ustave, moramo se nagniti do nazora da tu nemojmo posla z aktualnim programom, ampak les slovesno deklaracijo načel, katera so bila cerkvi — tudi v najtežavnejših položajih — vsikdar sveta, o katerih pa vladike ne bodo zahtevali, da se v tem trenutku in za vsako ceno vresničijo.

Tu je z drugimi besedami povedano: V zadregi smo, pomagati si ne znamo, prizanesite nam — za božjo voljo, prosimo vas — vsaj za trenutek.

„Gazeta Narodowa“ piše, da je stopila v ođigled izjave škofov v šolskej komisiji zadeva gališke zemljiške odveze v drugo vrsto, kajti za trenutek obrača se vsa pozornost razvitju politiškega položaja. Gališki zastopniki so bili vedno imenjena, da organizacija narodnega šolstva spada v delokrog deželnih zborov in radi tega ne bi cerkvi dovolili večjega vpliva do šolstva, kakor ga je do sedaj imela. Program škofov ni moči vzprejeti in Poljaki ne bi mogli vzprejeti stališča, kakor so ga označili škofje. Vzajemnost desnice bi se zrušila, ako bi se klub centra postavil na to stališče; o solidarnosti družih klubov desnice z nemško-konservativci ne bi bilo govora.

„Odbor avstrijsko-slovanske državne stranke“ na Dunaju hoče se dejanski vdeležiti predstoječih mestnih volitev dunajskih. Izdal je volilen oklic, s katerim volilcem tretje skupine v Leopoldevem mestu priporoča, da volijo zidarskega mojstra Antona Blaho mestnim zastopnikom.

Opozicijski ogrski listi hudo napadajo Tiszo. „Pesti Naplo“ piše: Mej konstitucionalnega monarha in njega zvesti narod vrinili so se krivi svetovalci, da se ta dva nikoli nesta mogla prav spora-

zumeti; ntili so neprestano nezaupnost krone do madžarskega naroda. Glava teh, po kalnej vodi lovečih politikov bil je ministrski predsednik Tisza. — Sploh mu vsi opozicijski listi očitajo, da je slabo informoval krono.

Novo ministerstvo ogrsko predstavilo se je zbornici poslancev. Novi ministrski predsednik Szapary je izjavil, da vlada stoji na podlagi nagodbe z leta 1867. in bode nje skrb, da vzdrži vse pravice Ogrske, izražene v rečeni nagodbi; gledala bo tudi, da se ohranijo dobri odnošaji s tostransko državno polovico. Glede vnanje politike nastojala bode vlada, da se ista nadaljuje, kakor se je izvrševale od leta 1878. sem, to je, da se vtrdi z Nemčijo in Italijo sklenjena zveza. Ta politika zagotavlja nam mir. Zveza ta ni le v interesu Ogrske, ampak tudi v interesu naših zaveznikov. Glede notranje politike bode pozornost vlade v prvej vrsti obrnjena financijelnemu vprisanju. Nadaljevala se bode dosedanja liberalna politika. Vlada ne namerava premeniti domovinske postave, a se ne bode izognila debati o tej zadevi.

Vnanje države.

Predsednik srbske skupštine Nikola Pašić — kateri se je dlje časa mudil na ruskem dvoru, kjer so mu skazovali mnogo časti — postal bo, kakor soglasno javljajo listi, predsednik srbskemu ministerstvu. To kaže, da se je politika srbskega kraljestva obrnila v popolno ruski tir. —

Bizmark v svojej zadregi išče zaslonbe pri katoliškem centru, konferiral je namreč z Windthorstom. Vladni listi sicer dementujejo to vest, toda zatrdilom Bizmarkovim živ krat nič ne verjame. Vlada nemška bode zopet zahtevala žrtve za vojaške namene. Vladna predloga zahtevala bode mnogo več, nego se je mislilo. Za vse to trebalo bode obilo novcev in zato skušajo pridobiti Windthorsta. Vojnej predlogi samej se državni zbor ne bode posebno upiral, tembolj pa dotičnej davčnej predlogi. Bizmark bi neki rad Windthorsta prepričal, da je najbolje za Nemčijo in tudi za katoliški centrum, ako on — Bizmark — v dejanskej službi ostane. Vsaj smo že rekli, da se mož identifikuje z državo. Taka oholost mora pač presedati nemškemu narodu, ako ima le iskrico samo-zavesti v svojej krvi.

Novo francozsko ministerstvo je sestavljeno. Predsedoval mu bode Freycinet. Ministerstvo se je večeraj predstavilo zbornici.

Italijanska zbornica dovolila je kredit 10.6 milijonov za izredni proračun vojnega ministerstva in 5 milijonov, katere je vojna mornarica več izdala za nakup streliva in oglja.

DOPISI.

Z Iga (Ljubljanske okolice) dne 10. marca t. l. [Izv. dop.] Redka je prikazen, videti v slovenskih novinah dopis, deposlan iz naših krajev. Žal, da tudi sedaj nemamo česa veselega poročati. Huda beda vlada pri nas — beda v gospodarskih rečeh, beda v duševnem obziru. Žalostna je resnica, da pri nas nedostaje ljudi, kateri bi ljudstvo blažili. In če si kdo usoja povzdigniti svareči svoj glas, ga pa nekateri — pravi despoti so to — takoj razvpijejo za brezverca. Taka se je godila dopisniku „Slov. Naroda“. V nekej protizjavi so se despotje, oziroma njih poslušniki, takoj oglasili: „presrečno nas veseli, da smo dobili za blagor ljudstva tako vnetega župnika“. No, nekako toliko let je minulo, kolikor je prstov na eni roki, odkar nam je naš veleč. gosp. župnik sijajno pokazal, koliko mu je do pravega napredka našega ljudstva. Pogodil se je sicer veleč. gosp. župnik z občinskimi predstojništvimi obsirne fare, napraviti meznarijo, v kateri naj bi

bila jedna soba za „bralno društvo“ in kot zavetišče od daleč došlim, popoludansko službo božjo čakajočim. In mislite, da je res dobilo „bralno društvo“ svojo sobo?! „Ne, — zagrmel je gosp. župnik nad pooblaščenim cerkvenim ključarjem — tu sem jaz gospodar“. In res ne služi farna meznarija, ki je bila zgrajena od žulov vseh faranov, tlake in s primerno ogromnimi stroški, svojim prvotnim namenom. Cerkvena oprava morala se je umakniti, in obluba da bo tu zborovalo „bralno društvo“, splavala je po vodi. Tako je rodoljubje našega župnika. Gospoda župnika pokorni sluga pa begajo ljudstvo, da je vse v redu. Da bi svet vse to dobro razumel, trebalo bi poseči v zgodovino te zgradbe. A to za danes ni naš namen. S to zgradbo si je pa gospod župnik vsakako posadil krono zaslug na svojo glavo. Ako bi hoteli vse „žlahtno kamenje“ v tej kroni dobro motriti, našli bi, da se mej vsemi najbolj blišči eden biser: to je brezmejna zaljubljenost v samega sebe.

Ta zaljubljenost in zajedno nagnjenost do despotizma pokazal je gospod župnik ob občinskih volitvah. Delovala so različna sredstva: vpljvanje po „boljših polovicah“ in po spraševanjih, katerim naj bi bil vse drugačen predmet, nego so občinske volitve. Z geslom: „Meine Macht ist furchtbar“ — šel je gospod župnik v boj; njemu na strani soveda dr. Švedrež. Vzklici: „zmaga je naša“ — motili so nočno tihoto. Da, zmaga je bila Vaša, Vi vetrnjaki in klečeplazi! Saj ste tudi pili za to, da je od mize teklo. Kdo bode plačal onih zapitih 40 gld.? Najbrže bodoči župan. „Die Betheligung an den Ausschusswahlen war eine so rege, wie nie zuvor“ — poročali ste v „Laibacher Ztg.“ Prav ste imeli: „Laib. Ztg.“ je Vaše pravo pribežališče. Gospod župnik bil je toli značajan, da je kar trem možem hkratu obljubil župansko čast. In ti so bili toliko naivni, da so vse to verjeli, ne pomisleč, da župan more biti le eden. In taki vsiljenici da bi županovali v obsirnej Studenskej občini, ko imamo vendar toliko odličnih mož-poštenjakov!

Domače vesti.

Za možko podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu nabralo se je pri „Sokolovej“ zabavi v dvorani hotela „Europa“ 14 gld. 45 kr. — V pušici „Delalskega podpornega društva“ se je nabralo 2 gl. 13 kr.

Koncert „Tržaškega Sokola“. Opisujejo letošnjo maskarado našega „Sokola“ zabilježili smo radostnim srcem istino, da se „Sokol“ naš po neudrudnem delovanju vrlega odbora vzpenja višje in višje in da je društvo to postalo najsimpatičnejše tržaškemu slovanskemu občinstvu. Tudi nedeljski koncert milega nam telovadnega društva dokumentoval je po nas označeno, napredujočo tendenco. Prostorna dvorana hotela „Europa“ bila je do zadnjega prostorčka natlačeno polna, zabava pa toli animirana — pri tem seveda ne računamo Slavjanskega koncertov — kakor že davno ne pri sličnih zabavah. Počastilo je „Sokola“ mnogo tržaških odličnjakov in tudi z dežele došli so rodoljubi. Velezanimiv vsopred izvrševali so izborni; preciznost proizvajanja rastla je od točke do točke. Vse, kar so nam ponudili vrli „Sokolaši“, ugajalo je izredno vsemu občinstvu. Pri pevskih zborih sodelovali so tudi nekateri pevci „delalskega podpornega društva“. Na vsopredju bila sta sicer samo dva zbora — Ipavčev „Mi vstajamo“ in Vilharjev „Na Velebitu“ — a pridodali so vsled burnega odobravanja mnogobrojnega občinstva še krasno Ipavčevo „Domovini“. Ta skladba je tudi ta večer elektrizovala občinstvo, kakor še vsikdar in povsod do sedaj, kjer se je pevala. Pevci so nam priredili izreden vžitek, na katerem smo

hvaležni njim in vrlemu njih pevovodju. Tudi dramatiški odsek „Sokola“ je pošteno pripomogel, da se je veselica toli izborno izvršila. Naslovno ulogo igral je gosp. Borovščakov tako dobro, da je na novo vtrdil slavo svojo kot general naših glumačev. Tudi vsi drugi igralci bili so povsem na svojem mestu. Naravna posledica temu je bila, da je igra vseskozi dosegla namerovani vspeh: obč. smeh. Veliki del programa izvrševal pa je naš tamburaški zbor; in izvrševal ga je tako, da smo radostno vzkliknili: s tem zborom sme se ponášati „Tržaški Sokol“ ne le pred našim tržaškim občinstvom, ampak pred vsem slovenskim svetom, kajti prekosil je v tem pogledu vsa druga naša telovadna društva. Občinstvo divilo se je preciznosti, katero so kazali naši tamburaši v proizvajanju vseh toček. Med proizvajanjem krasnega „potpourija slovenskih narodnih pesmi“ nastal pa je tak entuzijazem, da so se valovi navdušenja le polagoma plegli. Tamburaši so nas tudi iznenadili z improvizacijo, na kateri jim je bilo občinstvo toli hvaležno, da je parkrat izzvalo vrlega vodjo tamburašev. Improvizacijo imenovali bi: odmev Slavjanskega koncertov. Svirali so senzačno „Ej u h nem“ tako dovršeno, da smemo dovršenost to nazvati kot skrajno mejo, katera se da doseči po primitivnem njih instrumentu. Dvorana hotela „Europa“ menda še ni doživela toliko in tako burno radostnih vzklicev, nego ta večer po veseljem tem iznenadjenju. — Hvala ti vrli „Sokolé“! Pokazal si nam tudi ta večer, kako krepko se razvija slovenski živelj v Trstu.

V Barkovljah je pristopilo v tem letu okoli 35 novih udov k družbi sv. Mohora; številu udov se je torej v tem letu skoraj podvojilo. Slava vrlim Barkovljanom!

Cerkev v Kadinu. V zadnej seji mestnega zbora je prašal okoličanski poslanec g. Nadlišek župana, zakaj se ni še postavila na dnevni red zadeva o novej cerkvi v Kadinu. Predsednik mu je obljubil, da pride na vrsto prihodnjic. O potrebi nove hiše božje v okolici smo nedavno že pisali ter omenili zlobnosti „Mattinove“, ki je zboru odsvetoval nje zidanje, boječ se, da ista postane „ognjišče slovenske propagande“. Mi smo sploh radovedni, kaj bodo počeli rudeči mestni očetje in — v slučaju, da bi zavrgli idejo zidanja — je li bode z njimi glasoval tudi častiti poslanec V. okraja, ki je nedavno glasoval za prenos ostankov židovskega pesnika v Trst.

Lahonska doslednost. Govoriti o doslednosti in resnicoljubnosti mej tržaškimi Lahi, je isto tako, kakor bi hoteli umivati zamorca. Čembolj se zadnji drgne in strže z vodo ali metlico, tembolj je črn. Uprav tako je z lahonskimi časnikarskimi kavkami. Naše preresnično opisovanje, niti opisovanje družih, nemški in celo italijanski pisanih časopisov, malo ali nič ne izda. Tako je n. pr. vrli puljaki „Diritto Croato“ prav dobro naslikal enostranstvo laške kritike o priliki koncertov Slavjanskega, a robato in neuljudno mu odvraca tržaški „Cittadino“ ter hoče svojo blamažo oprati s tem, da „Diritto“ očita, enostranstvo, ker ne omenja nemške družbe „an der Wien!“ Sploh pa iščejo tržaški Lahi dlake v jajcu; puljekemu tedniku, kakor tudi vsem primorskim slovenskim listom je naloga učiti narod, ne pa mu predočevati razne gnjusobe, ki se predstavljajo uprav v tržaških glediščih. Slavjanskij in njega družba je pa bila za Trst nekaj povsem novega. Ako bi italijansko ljudstvo v Trstu res nekoliko umelo lepoto glasbe in natančnega petja, moralo bi uporabiti to priliko. Kar pa ni storilo ter s tem pokazalo, da so mu narodne strasti zamorile v srcu vsak čut do prave lepote.

Naučnemu ministru Gautschu so slovenske šole toliko na srcu, kakor tržaškemu magistratu šole v okolici. Minister si prizadeva šolstvo v Avstriji ponemčiti, rudeči magistrat v Trstu pa okoličanske

polasčiti. Vodja tržaških katoliških šol — krivonosni Luzzatto — in nemški minister bi si tedaj lahko roki podala kot prava — amice in actionibus. Minoli teden so imeli slovenski poslanci v državnem zboru posebni deputaciji za upen razgovor z vlado, v kojem so se razpravljale mej družim tudi šolske zadeve. Ker je razgovor bil tajen, ne vemo pravo za pravo, kaj se je ukrepalo. Da pa ni upati, da bi minister Gautsch postal pravičnejši slovenskim težnjam, lahko povzemamo iz njega odgovora v budgetnem odseku, glede zopetne ustanovitve gimnazije v Kranju. Rekel je, da moramo za leto s biti zadovoljni s tem, da se vstanovi druga gimnazija v Ljubljani. Od vspeha zadnje bode odvisna vstanovitev gimnazije v Kranju. Sploh pa moramo obžalovati, da so slovenski državni poslanci tako malo solidarni in vstrajni proti vladi glede opravičenih tirjatev naših. Ako od iste ne morejo doseči niti, da se ohrani toliko potrebna gimnazija v Kranju, kaj si moramo pač mi Slovenci na mejah upati, da nam pridobimo, kjer smo obdani od vseh strani od najstrastnejših sovražnikov?! Zadnji si pač vedo pomagati, a mi ždimo in mirno pobiramo drobne mrvice, ki nam padajo od vladine mize. 250.000 primorskih Italijanov ima pet srednjih šol laških ali polulaških, a 350.000 Sloveno-Hrvatov nemamo nijedne!!! Quousque tandem...

Cena mesu je tudi v Trstu znatno poskočila; prodaja se sedaj po 64—84 kr. kilogram.

Na Kranjskem so večeraj slavili desetletnico predsedovanja g. barona Winklerja v tej deželi. Sedanji c. kr. deželni predsednik si je stekel mnogo zaslug za urejenje narodnih in gospodarskih razmer v desetletju svojega predsednikovanja.

Slavjanskij v Pulji. Slavjanskij priredil je tudi v Pulji jeden koncert. Gledališče Politeama Ciscutti bilo je natlačeno polno. Slovani puljski poklonili so ruskemu zboru lavorov venec s trobojnimi trakovi.

Avstro-ogrski Lloyd. Prometni dohodki te družbe znašali so v mesecu januarju 616.243 gld. Parniki družbe prebrodili so pri tem 140.223 milj. V istem mesecu lanskega leta znašali so dogodki 549.905 in parniki so prebrodili 122.716 milj. Dohodki bili so torej za 66.338 gold. večji, nego lani v rečenem mesecu.

Iz Pazina dobili smo nastopno dopisnico: Neznani dopisnik je poročal Ljubljanskemu „Slovencu“, da sem za mrtvoudam umrl. Hvala Bogu, da do zdaj se še ni spolnila želja mojemu prijatelju (!), nego sem zdrav in živ ter se priporočam vsej prečastitej duhovščini in slavnem občinstvu za vsako v mojo stroko spadajoče delo

Ivan Gosar,
slikar in podohar.

Iz Konjice v Hercegovini se nam piše: Neki spediter pošilja delalski stan na vse kraje sveta, po nizkej ceni seveda, pa za njegov dobitok. Ali to sem se prepričal, da je gola sleparija, kajti tudi jaz podpisani sem bil opeharjen. Omenjeni italijanski „spediter“ obljubil nam je v njegovej pisarni, da v Konjici potrebujejo nič manj, nego 5000 delalcev razne vrste, in da on ima nalogo od nekega višjega izenirja, da mu depoše toliko in toliko ljudi. Meni je ta spediter dal v roke pismo do inženirja, po imenu „Rauch“. Ali ko sem gospodu „Rauchu“ pismo pokazal, mi ga vrne rekoč: „Den Menschen kenne ich nicht und habe ihm auch nichts geschrieben;“ to je po naše: jaz tega človeka ne poznam, in tudi nič mu nesem pisal. Moral sem dalje s trebuchom za kruhom. Tedaj prosim vas rodoljubni okoličani, ne dajte se opehariti od takih agentov. Drugači je seveda, ako vam kako znana oseba kaj piše. Na dajte se varati od takih ljudi, to vam priporoča in vas pozdravlja Vaš okoličanski brat Anton Mlač.

Nesreča na železnici. Sprevodnik Josip Prek skočil je blizu Proseka tako nesrečno

raz železniški voz, da je prišel pod kolesa. Okrajni zdravnik dr. Šuša dal mu je prvo zdravniško pomoč, potem ga pa dal prepeljati v bolnico, kjer so revežu prste odrezali. Slikarsko razstavo odpro v Trstu dne 1. oktobra t. l. v muzeju Revoltella. Dotični odsek je že razposlal vabila in načrte.

RAZNE VESTI.

Umrla je v ponedeljek kneginja-so-proga Petra Karadjordjevića, hči črnogorskega kneza.

Obilica odvetnikov. Na Dunaju imajo sedaj 850 odvetnikov. Tolika množina odvetnikom ne priča o zdravih socialnih odnosaiah.

V Milanu so zaprli 23 anarhistov, pri katerih so našli raznih manifestov prekućijske vsebine in pretilnih pisem. Nekatero izmed njih so uprav pred kratkim pri neke obravnavi oprostili. Ščuvali so nedavno zopet brezposelne delalce iz tovarn strojev in zidarje.

Nona. Iz Slavonije javljajo, da je bilo v Čepinu več slučajev te strašne bolezni, kateri so vsi imeli smrten izid. Simptomi so bili isti, kakor pri po Italiji dogodivših se slučajih. Oboleli so zaspali, spali kake tri do štiri dni in — se ne več zbudili.

Književnost.

Matica Slovenska izda za tekoče leto troje knjig namreč: 1. Letopis za leto 1890., urednik prof. Bartel. 2. Dušeslovje II. del, spisuje dr. Fr. Lampe; novi udje vdobe namesto nje kako drugo knjigo. 3. Vodnikovi izbrani spisi, sestavljen in uredil Fr. Wiesthaler. V tem letu izide v Maticinej zalogi tudi dr. Kosovo „Vzgojeslovje“. V Trstu se novi udje lahko zglase pri „del. podp. društvu“.

Odbor „Matice Hrvatske“ nam piše: „Nekako pred šestimi meseci priposlali smo Vam knjige za leto 1888, danes Vam pošljemo knjige za leto 1889, in sicer njih deset. Odbor „Matice“ se je trudil, da tudi ta nje književni dar zadovolji društvene članove v vsakem pogledu.

„Matica Hrvatska“ je s temi knjigami izpolnila jeden del svojih občan, sodaj pa zavisi od članov „Matice“, da oni izpolnijo drugi del obljub, če hočejo, da izidejo knjige za 1890. leto v teku tega leta. — V zmislu te prošnje „Matice Hrvatske“ pozivljamo one čitatelje našega lista, ki so člani rečenega literarnega zavoda, da redno plačujejo društvene prisose in pridobivajo „Matice“ novih članov. „Matica Hrvatska“ zasluži pa tudi vsestranske podpore, kajti ravnokar došle nam knjige pričajo nam vnovič, da rečeni zavod uprav uzorno deluje. Knjige so nas presenetile toliko po izbornej vsebini, kolikor po njih številu in krasnej zvanjanj obliki. Te knjige so:

1. Kišpatić Mišo: Iz bilinskoga svieta. Knjiga treća. Sa dvadeset i osam slika (Poučna knjižnica XIV.) 8na. 256 str.
2. Rabar Ivan: Poviest rimskih carjeva. Drugi dio (Svjetske poviesti knjiga IV.) 8na. IV. 376 str.
3. Maretić Tomo: Slaveni u davini. 8na. VIII. 256 str.
4. Kumičić Evgenij: Teodora. Pripoviest. (Zabavna knjižnica CXV.—CXVII) 8na. 212 str.
5. Šenoa August: Sabrane pripoviesti. Svezak drugi, 8na. 268 str.
6. Vojnović Ivo: Psyche. Komedija u tri čina. (Zabavna knjižnica CXVIII do CXIX) 8na. Sa 132 str.
7. Sundečić Jovan: Izabrane pjesme. Uvodom i bilješkam popratio

Hugo Badalić. Sa slikom pjesnikovom. 8na. XVIII. 272 str.

8. Novak Vjenceslav: Podgorske pripovijedke. (Zabavna knjižnica CXX do CXXI). 124 str.

9. Harambašić August: Pjesničke pripoviesti. (Zabavna knjižnica CXXII do CXXIII). 8na. 168 str.

10. Tacit Kornelije: Manja djela: Razgovor o govornicima: Agrikola i Germanija. Preveo, uvod napisao i bilješke dodao Milivoj Šrepeš. (Prievoda grčkih i latinskih klasika svezak 7.) 8na. XXIV. 120 str.

Prvih devet knjig dobe člani za navadni letni prinos; za deseto je pa potreba 50 novčićev posebej plačati.

Listnica uredništva:

Gosp. I. T. na Razdrtem: Prejeli; prosimo še samo malo potrpljenja.

Prosimo naše gospode naročnike, ki imajo dati popraviti mlatilnice, naj nam jih dopošljejo čim prej, da bodo še o pravem času gotove. Vsem poljedelcem priporočamo že sedaj naše nove mlatilnice, ki so priznane kot najboljše, kakor tudi naše plavnice ali čistilnice za žito.

Priporočamo se za nujno naročbo na naše škropilnice, sistema Candee, proti peronospori, kati ni gotovo, ali bodemo mogli sicer vatreči naročilom, došlim nam prekasno; ker letos je izredno povpraševanje po teh škropilnicah, ki služijo lahko tudi v druge namene, rabijo se po vrtili za uničevanje gosenic itd.

V zalogi imamo tudi sesalke vsake vrste, kmetijske in obrtnijske stroje itd. itd. Schivitz & Comp. (Živic in dr.) 2—3 v Trstu, ulica Zonta št. 5.

TRZASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankoveli od 50 noč. do vsacega zneska vsak dan v tednu razun praznikov, in to od 9—12 ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10—12 ure dop. Obresti na knjižice 3%

Plačuje vsak dan od 9—12 ure popoldne. Zneske do 100 gld. precej, zneske preko 100 do 1000 gld mora se odpovedati 3 dni, zneske preko 1000 gld. pa 5 dnij prej.

Ekomptuje menjice domicilirane na tržaškem trgu po 4 1/2%

Posojuje na državne papirje avstro-ogreke do 1000 gld. po . . . . . 5% višje zneske od 1000 do 5000 gld. v tekočem računju po . . . . . 4 1/2% Večje svote po dogovoru.

Daje denar proti vknjiženju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru. TRST, 15. februarja 1890 6—24

Prašek za prsi

(Ne kašljaj).
8—7
Najbolje sredstvo proti kašlju, hripavosti, hripi, nahodu in družim kataraiističnim afekcijam.
Ena škatljica z navodilom stane 30 kr.
Dobiva se edino le v lekarni Praxmayer Palazzo Municipale, Trst.
Zvnanja naročila izvršujejo se z obratom pošte.

Mirodilnica G. B. Angeli v Trstu

Piazza della Legna štev. 1,
na debelo in drobno
združena z odlikovano izdelovalnico čopičev (pinzeljnev)

in z veliko zalogo barv in olja lastnega izdelka Lakov z Angleške, Francozke, Nemške itd. itd.

kakor tudi z veliko zalogo mineralnih voda dobljenih neposredno od izvirov in jamčne svežosti, in romanskega žveplja

za žvepljanje trt, pomešanega z modro galico in namenjenega v zatiranje peronospore.
Zaloga v lastnej, v Logu pod Rievanjih ležečej hiši. 3 4

Snovij za obleke.

Peruvian in Doking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna družtva, telovadce, livreje.

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepromočljiv za lovske sukne; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogorske. Vzorec franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci. Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnoj zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati vzorcev, vzajem tako naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem donar. Barvo, dolgot in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozskem jeziku. 9—20 3

J. PSEPHOFER'S

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel“

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, nekaj imenovane univerzalne krogeljice, zaslužio po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je boleznj, pri katerih so pokazale te krogeljice svoj izvrstni učinek. Desotletja sem razširile so se te krogeljice na vse strani, zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 krogeljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljati po povzetju 1 gld. 10 kr. Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogeljic 1 gld 25 kr., 2 zavitki 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 50 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogeljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblino J. Pserhoferja 1 posodeca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potanju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanee, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti povzvarjenemu želodecu, slabemu prebavljenju, stekleničica 22 kr.

Angleški čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala stekleničica 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, domače sredstvo proti ranam., ulesom itd., posodeca 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmacevtske specialitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene. 6—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljati denarja po poštnjej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 3—12

FILIJALKA c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 1/2%	30-dnevni odkaz 2 1/2%
8- " " 2 1/2%	3-mesečni " 2 1/2%
30- " " 3%	6- " " 2 1/2%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nove borostna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13. decembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inmost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—5 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostl obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februarja 1890. 6—24

Odlikovana

Lekarna Franzoni

v Trstu

popred Xicovich, nahajajoča se dosedaj v ulici via Nuova št. 18

se je preselila

v ulico via S. Antonio, na oglu nasproti kavarni „Stella Polare“.

Zaloga vsakovrstnih zdravil. — V tej lekarni govori se tudi slovenski.

Pošilja blago dobro pravičeno in poštnine prosto

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrti. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 22—12

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

La Filiale della Banca Union TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio - Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando

PER BANCONOTE:	PER NAPOLEONI:
3% c. preav di 5 gni	2 3/4% c. preav di 20 g.n
3 1/2% " " " 12 " "	3 " " " 40 " "
3 1/2% " " " 4 mesi fasso	3 1/2% " " " 3 mesi
3 1/2% " " " 6 " "	3 1/2% " " " 6 " "

Il nuovo tasso d'interesse principiera a decorrere sulle lettere di versamento in circolazione dal 1 e 8 Marzo 1890 a seconda del relativo preavviso.

In Banco giro abbuonando il 2 3/4% interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a f. 20,000, a vista verso chèque; Importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume pei propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altre principali città, rilascia loro assenti per queste piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonchè dell'incasso di assenti, cambiali e coupons, verso 1/8% di provvigione.

c) Accordo ai propri committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie, e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

d) Vende le Lettere di pegno 4 1/2% e 5% della Banca Commerciale Ungherese di Pest e le lettere di pegno 4% dell' i. r. priv. Banca Ipotecaria austriaca di Vienna. 6—24

Trieste, 24 Febbrajo 1890.